

MUSEU D'ART MODERN
DE LA DIPUTACIÓ
DE TARRAGONA

CICLE
DRET A RÈPLICA

Comisariat per
Francesco Giaveri

Aquest projecte s'articula en
diverses exposicions
i trobades amb artistes i
activistes que investiguen
els límits de les institucions.

*El presente proyecto
se articula en distintas
exposiciones y encuentros
con artistas y activistas que
investigan los límites de las
instituciones.*

DEL 27 DE JUNY
AL 5 D'OCTUBRE
DE 2025

Horari
Dimarts a divendres
de 10 a 20 h
Dissabte
de 10 a 14 i de 16 a 20 h
Diumenge
de 10 a 14 h
Dilluns tancat

C/ Santa Anna, 8
43003 Tarragona
T. 977 235 032
mamt@dipta.cat
www.dipta.cat/mamt

Agraïments
Beatriz Escudero

© **dels textos**
Francesco Giaveri

© **de les imatges**
Cortesia de l'artista

Revisió dels textos
Eva Castillo
Joan Josep Miracle

Disseny gràfic
Gerard Joan

Impressió
Gabriel Gibert
Medius Koloro
Sílvia Plasín

Muntatge
Equip del MAMT

DL T 637-2023

ITZIAR OKARIZ LAS ESTATUAS

Xarxa d'Espais Culturals Dipta

27.06 —
5.10.25

cansats o benèvols, ens escoltem.

MAURICE BLANCHOT,
LA CONVERSA INFINITA

“Las estatuas”, d'Itziar Okariz, és el tercer projecte que conclou el cicle d'exposicions, Dret a Rèplica, començat el 2023 amb Cristina Garrido i continuat l'any següent amb Núria Güell.

Amb aquestes exposicions es va proposar pensar la col·lecció del Museu d'Art Modern de Tarragona; es van plantejar qüestions urgents des de la creació actual, ampliant el context de les autories involucrades. L'estratègia ha consistit a presentar un audiovisual en un espai a prop de l'entrada del museu i, a la primera planta, inserir-hi altres obres de les artistes, complementàries al vídeo, entre la col·lecció permanent.

Aquestes trobades activaven diàlegs i xocs, que formulaven preguntes legítimes sobre el perquè i el com del llegat que s'ha anat acumulat al museu. La qüestió és interpel·lar aquest llegat i la seva institució, tornar a fer-ho tants cops com calgui i amb totes les veus possibles.

Itziar Okariz presenta ara un vídeo amb dues transcripcions i, finalment, una acció que es farà el dia de la inauguració, el divendres 27 de juny, en una sala del museu.

Al vídeo l'artista parla amb un cap esculpit per Oteiza al Museu de Belles Arts de Bilbao. Assistim a una trobada i a la conversa que s'origina entre Okariz i l'escultura.

Les altres obres, que s'han instal·lat a la primera planta del museu, consisteixen en dues transcripcions integrals, una en anglès i l'altra en castellà, de dos vídeos de la mateixa sèrie i situacions anàlogues, en què Okariz dialoga amb altres estàtues en l'idioma del país on es conserven i s'exposen. Es presenten només els textos, sense els vídeos.

Finalment, l'acció que l'artista realitza el dia de la inauguració es basa en una lectura en veu alta davant del públic del museu de les transcripcions (però... es tracta també de traduccions?) d'uns somnis que Okariz ha tingut al llarg dels darrers mesos i que, en despertar, ha apuntat ràpidament “sense parafernàlia, sense bastimentada”.

Les obres d'Itziar Okariz constitueixen exercicis per interpel·lar eficaçment i afectivament el que ens envolta, dins i fora d'un museu; partint del seu cos, l'artista treballa amb el llenguatge. Sostreu tot el que és superflu per desplaçar-nos a una terra erma que antecedeix la parla i la veu; encara que les faci servir totes dues, les seves paraules no arriben mai a esdevenir un discurs.

A través de reiteracions i interrupcions, la parla i la respiració, l'artista vol representar l'estructura que articula i sosté el llenguatge. La congela just en el moment abans d'adherir-se a la norma, i així ens restitueix un llenguatge despul·lat del que és innecessari i capaç de donar marge a tota la potència poètica de l'inevitable.

No estic segur que la paraula exercici descrigui adequadament la recerca ni les accions d'Itziar Okariz. I, encara que tampoc sigui del tot correcte, el terme assaig m'agrada més que exercici, ja que conserva certes actituds pròximes a l'experimentació i a la repetició. És clar que és francament inútil tractar de definir una pràctica tan àmplia i reconeguda, pel recorregut, i radical, pel contingut i la forma, com la d'aquesta artista.

Com una visita habitual a un museu que ens interessi, l'assaig viu en un estat tant de repetició com d'experimentació contínues, distanciades tan sols per la necessària interrupció entre una visita i la següent, com si fos una trobada anhelada i enyorada amb un ésser estimat. Es tracta, doncs, de repetir i prestar atenció a les diferències, no tant al que es pugui millorar o aprendre com a trobar aquella variació nimia que aflora en reiterar una vegada i una altra una acció partint de premisses idèntiques o molt similars.

Durant tot assaig, inevitablement, es fa un moviment, un gest, un to, un accent altre. Sempre i només una mica diferent de l'anterior. Referint-se a l'assaig com a gènere literari, Barthes escriu que “no es tracta ni de narrar, ni d'edificar, ni d'instruir, sinó potser de provocar esdeveniments”.

A través dels seus treballs ens atansem a fragments dels diàlegs que l'artista estableix amb el que és inanimat i, potser, intraduïble. En tot cas, es tracta de converses entre ella i un interlocutor silenciós, tot i que molt persistent. Okariz observa, interpel·la, escolta, reacciona, parla, transcriu i presta la seva veu. I torna a començar. Una vegada i una altra. Per tant, el públic esdevé testimoni de fragments de converses infinites, durant una visita a un museu, sense talls ni edició. Així mateix, sentim la veu de l'artista que presenta les empremtes deixades pels seus somnis i que en aixecar-se ha pogut recordar i als quals vol donar forma traduint-les en paraules essencials.

Transcripcions i traduccions. Quan la veu s'interromp, el silenci fa evident la respiració. El cara a cara de l'artista amb l'escultura d'Oteiza és una acció que es dona en l'espai públic del museu, un lloc que és de tothom i que tots tenim el dret d'interpel·lar i contestar. La conversa amb les estàtues és una experiència inevitable per a qualsevol que s'acostí a una obra concentrant-se i dilatant el temps de lectura del que tenim davant, per observar i escoltar. Normalment en silenci. Heus aquí la modificació decisiva que Itziar Okariz introdueix: n'hi ha prou d'aixecar la veu per incloure'ns en aquestes converses.

Converses que sembla que han començat abans de l'arribada de l'espectador, així com els somnis antecedeixen el despertar i, no cal dir-ho, podrien continuar de manera indeterminada i infinita.

*cansados o benévolo*s, nos escuchamos.

MAURICE BLANCHOT, LA
CONVERSACIÓN INFINITA

“Las estatuas”, de Itziar Okariz, es el tercer proyecto que concluye el ciclo de exposiciones, Derecho a Réplica, empezado en 2023 con Cristina Garrido y continuado el año siguiente con Núria Güell.

Con estas exposiciones se propuso pensar la colección del Museu d'Art Modern de Tarragona, planteando cuestiones urgentes desde la creación actual, ampliando el contexto de las autorías involucradas. La estrategia ha consistido en presentar un audiovisual en un espacio próximo a la entrada del museo y, en la planta primera, insertar otras obras de las artistas, complementarias al vídeo, entre la colección permanente.

Estos encuentros activaban diálogos y choques, formulando preguntas legítimas sobre el porqué y el cómo del legado que se ha ido acumulado en el museo. La cuestión radica en interpelar este legado y su institución, volver a hacerlo todas las veces que haga falta y con todas las voces posibles.

Itziar Okariz presenta ahora un vídeo junto a dos transcripciones y, finalmente, una acción que se realizará el día de la inauguración, el viernes 27 de junio, en una sala del museo.

En el vídeo la artista habla con una cabeza esculpida por Oteiza en el Museo de Bellas Artes de Bilbao. Asistimos a un encuentro y a la conversación que se origina entre Okariz y la escultura.

Las otras obras, que se han instalado en la primera planta del museo, consisten en dos transcripciones integrales, una en inglés y la otra en castellano, de dos vídeos de la misma serie y análogas situaciones, en los que Okariz dialoga con otras estatuas en el idioma del país donde se conservan y se exponen. Se presentan solo los textos, sin los vídeos.

Finalmente, la acción que la artista realiza el día de la inauguración se basa en una lectura en voz alta frente al público del museo de las transcripciones (¿pero se trata también de traducciones?) de unos sueños que Okariz ha tenido a lo largo de los últimos meses y que, al despertar, ha apuntado rápidamente “sin parafernalia, sin andamiaje”.

Las obras de Itziar Okariz constituyen ejercicios para interpelar eficaz y afectivamente lo que nos rodea, dentro y fuera de un museo; partiendo de su cuerpo, la artista trabaja con el lenguaje. Sustrae todo lo superfluo para desplazarnos en una tierra baldía que antecede el habla y la voz; aunque haga uso de ambas, sus palabras nunca llegan a convertirse en discurso.

A través de reiteraciones e interrupciones, el habla y la respiración, la artista trata de representar la estructura que articula y sostiene el lenguaje. La congela justo en el momento anterior a que este se adhiera a la norma, restituyéndonos así un lenguaje despojado de lo innecesario y capaz de aguarar toda la potencia poética de lo inevitable.

No estoy seguro de que la palabra ejercicio describa adecuadamente la investigación ni las acciones de Itziar Okariz. Y, aunque tampoco sea del todo correcto, el término ensayo me gusta más que ejercicio, ya que conserva ciertas actitudes próximas a la experimentación y a la repetición. Por descontado, es francamente inútil tratar de definir una práctica tan amplia y reconocida, por su recorrido, y radical, por su contenido y forma, como la de esta artista.

Como una visita habitual a un museo que nos interese, el ensayo vive en un estado tanto de repetición como de experimentación continuas, distanciadas solamente por la necesaria interrupción entre una visita y la siguiente, como si fuera un encuentro anhelado y añorado con un ser querido. Se trata en efecto de repetir y prestar atención a las diferencias, no tanto a lo que se pueda mejorar o aprender como en hallar aquella variación nimia que aflora en reiterar una y otra vez una acción partiendo de premisas idénticas o muy similares.

Durante todo ensayo, inevitablemente, se da un movimiento, un gesto, un tono, un acento otro. Siempre y solo un poco diferente de lo anterior. Refiriéndose al ensayo como género literario, Barthes escribe que “no se trata ni de narrar, ni de edificar, ni de instruir, sino quizás de provocar acontecimientos”.

A través de sus trabajos nos asomamos a fragmentos de los diálogos que la artista establece con lo inanimado y, quizá, con lo intraducible. En todo caso, se trata de conversaciones entre ella y un interlocutor silencioso aunque muy persistente. Okariz observa, interpela, escucha, reacciona, habla, transcribe y presta su voz. Y vuelve a empezar. Una y otra vez. El público se convierte así en testigo de fragmentos de conversaciones infinitas, durante una visita a un museo, sin cortes ni edición. Así mismo, escuchamos la voz de la artista que presenta las huellas dejadas por sus sueños y que al levantarse ha podido recordar y a los que trata de dar forma traduciéndolas en palabras esenciales.

Transcripciones y traducciones. Cuando la voz se interrumpe, el silencio evidencia su respiración. El cara a cara de la artista con la escultura de Oteiza es una acción que se da en el espacio público del museo, un lugar que es de todos y que todos tenemos el derecho de interpelar y contestar. La conversación con las estatuas es una experiencia inevitable para cualquiera que se acerque a una obra concentrándose y dilatando el tiempo de lectura de lo que tenemos enfrente, para observar y escuchar. Normalmente en silencio. He aquí la modificación decisiva que Itziar Okariz introduce, el levantar su voz basta para incluirnos en estas conversaciones.

Conversaciones que parecen haber empezado antes de la llegada del espectador, así como los sueños anteceden el despertar y, desde luego, podrían continuar indeterminada e infinitamente.